

Tiesvedība par 338 eiro ar tālejošām sekām

AirBaltic varētu būt jāmaksā zaudējumi Lietuvas darba devējam lidojuma kavēšanās dēļ; lēmums ietekmēs aviobiznesu, norāda eksperti

Latvijas nacionālajai aviokompānijai *AirBaltic* var nākties segt Lietuvas Speciālās izmeklēšanas dienesta (SID) papildu izdevumus, kas tam radušies lidsabiedrības reisa kavēšanās dēļ, nospriedusi Eiropas Savienības Tiesa savā prejudiciālajā nolēmumā, ko tai bija prasījusi Lietuvas augstākā tiesa. Lēmums lielākā vai mazākā mērā var ietekmēt šo pasažieru pārvadājumu sektoru, atzīst DB aptaujātie nozaru eksperti, bet *AirBaltic* nekādu skādi nesaskata.

Caur trejdeviņām tiesām

SID ar ceļojumu aģentūras starpniecību bija nopircis avio biļetes diviem saviem darbiniekiem maršrutā Viļņa–Rīga–Maskava–Baku 2011. gada janvārī. *AirBaltic* reiss Maskavā ieradās ar aizkavēšanos, līdz ar to SID darbinieki nevarēja veikt trešo lidojumu – uz Baku. Tādēļ *AirBaltic* viņiem atrada vietas citā reisā, kas gan ieradās Baku dienu vēlāk, nekā sākotnēji paredzēts. Rezultātā SID nācās pagarināt darbinieku komandējumu, bija jāizmaksā papildu dienasnauda un papildu iemaksas valsts sociālajai apdrošināšanai 338 eiro apmērā.

SID prasīja *AirBaltic* atlīdzināt šos zaudējumus, bet lidsabiedrība atteicās šo lūgumu apmierināt, tādēļ dienests cēla prasību par 338 eiro zaudējumu atlīdzināšanu Viļņas pilsētas 1. apgabaltiesā. 2012. gada novembrī tiesa šo prasību apmierināja. *AirBaltic* gan aizvien nebija noskaņota maksāt un iesniedza apelācijas sūdzību Viļņas apgabaltiesā, kura 2013. gada novembrī noraidīja apelācijas sūdzību un paturēja spēkā iepriekš minēto nolēmumu. Taču *AirBaltic* piekāpties negrāsījās un iesniedza kasācijas sūdzību Lietuvas Augstākajā tiesā, apgalvojot, ka SID kā juridiskai personai nav tiesību atsaukties uz gaisa pārvadātāja atbildību, kas ir paredzēta Monreālas konvencijā. To varot darīt vienīgi paši pasažieri. Šajā situācijā Lietuvas Augstākā tiesa nolēma nelauzt galvu – tā apturēja tiesvedību un to, kurai no pusēm taisnība, palūdzta noskaidrot ES Tiesai.

Monreālas konvencija regulē visus tās dalībvalstu starptautiskos pasažieru, bagāžas un kravas pārvadājumus, ko piedāvā lidsabiedrības, skaidro zvērētais advokāts Jānis Jurkāns. Tā ietver arī tādas normas, kas nosaka pārvadātāja atbildību un kompensāciju piešķiršanu, ja tā dēļ klientam

Savu punktualitāti vienmēr uzsverošā Latvijas nacionālā lidsabiedrība *AirBaltic* izvēlējusies nevis maksāt 338 eiro Lietuvas Speciālās izmeklēšanas dienestam kavēta reisa dēļ, bet labāk gadiem ilgi tiesāties.

FOTO – VITĀLIUS STRIPEKIS, DIENASBIZNES

radušies zaudējumi. Iepriekš minētais strīds eskalējies arī tādēļ, ka konvencijas 22. pants, kas nosaka lidsabiedrību atbildības ierobežojumus attiecībā uz zaudējumu kompensāciju, franču valodas redakcijā atšķiras no citās valodās izteiktā. Franču valodā šis pants aptver pārvadātāja atbildību ar «pasažieru ciestajiem» zaudējumiem, kamēr angļu, spāņu un krievu valodas redakcijas šādu limitējumu neizsaka, īpaši norādot tikai uz to, ka zaudējumiem jārodas aizkavēšanās rezultātā.

Nule kā ES Tiesa nospriedusi, kā Monreālas Konvencija jāinterpretē, un tās lēmums nav labvēlīgs *AirBaltic*: «Gaisa pārvadātājs, kas ir noslēdzis starptautisku pasažieru gaisa pārvadājuma līgumu ar pasažieru statusā pārvadāto personu darba devēju, ir atbildīgs pret šo darba devēju par zau-

„Pārvadātājs ir atbildīgs par nodarītajiem zaudējumiem ne tikai atsevišķiem pasažieriem, bet gan lidsabiedrību klientiem kopumā, tostarp darba devējiem, kas sedz izmaksas par savu darbinieku pārvadāšanu,

Jānis Jurkāns, zvērētais advokāts

dējumiem, kuri radušies lidojumu aizkavēšanās dēļ, kurus ir izmantojuši šī darba devēja darbinieki atbilstoši šim līgumam, un šie zaudējumi izpaužas kā šim darba devējam radušās papildu izmaksas.» Tagad tiesvedība atsāksies un Lietuvas Augstākajai tiesai būs jālemj, vai un cik īsti *AirBaltic* ir parādā Speciālās izmeklēšanas dienestam, norāda SID Sabiedrisko attiecību nodaļas vadītājs Ruslans Golubovs.

Nebijis gadījums

Ja aviokompāniju vainas dēļ klients nesaņem apmaksāto pakalpojumu, piemēram, iegādāts lidojums vienotā avio biļetē uz Ameriku ar pārsēšanos kādā no Eiropas pilsētām, bet aviokompānijas vainas dēļ klients nokavē pārsēšanos Eiropas pilsētā, no aviokompāniju puses, pirmkārt, tiek piedāvāts nākamais li-

dojums ar sākotnēji izvēlēto aviokompāniju, esošo praksi skaidro SIA *Tūrisma aģentūra Kolumbs* direktore Kitija Reinfelde. Ja nākamais reiss ir paredzēts tikai nākamajā dienā – aviokompānijai jānodrošina bezmaksas transfērs uz naktsmītni, naktsmītne un ēdināšanas pakalpojumi. Papildus klienta tiesības nosaka iespēju izvēlēties arī citu aviokompāniju tuvākos lidojumus. Tā kā aviokompānijām tas rada papildu izdevumus, ne vienmēr klientiem šīs iespējas tiek piedāvātas, ja klients pats vērsas pie aviokompānijas. Taču joprojām pastāv risks, piemēram, nokavēt svarīgu biznesa tikšanos, pagarināt darījumu braucienu, papildu izdevumi darbinieka dienas naudas segšanai. Tāpat arī var nākties atcelt viesnīcas rezervāciju, jo gadījumos, kad klients neierodas viesnīcā re-

zervācijā noteiktajā datumā, bet, piemēram, dienu vēlāk, viesnīcām ir tiesības anulēt visu rezervāciju, kas var radīt būtiskus sarežģījumus un papildu izmaksas. «Tūrisma aģentūras *Kolumbs* praksē līdz šim nav bijis precedents, kad šīs papildu izmaksas no aviokompāniju puses tiek segtas un, mūsdiā, ES Tiesā pieņemtais lēmums būtiski ietekmēs tūrisma industriju,» norāda K. Reinfelde.

No vienas puses, tās klientiem ir pozitīvas izmaiņas, jo dos iespēju un tiesības atgūt zaudētos līdzekļus, no otras puses, ilgtermiņā pastāv risks aviobiļešu cenu kāpumam, kas kompensētu aviokompānijām šos papildu izdevumus. Arī *Latvia Tours* direktore Ieva Keiša neatceras, ka kāds darba devējs būtu mēģinājis pieprasīt kompensēt papildu izdevumus, kas saistīti ar reisu kavēšanos.

Sekas būs

«Līdz šim par šādiem gadījumiem nebiju dzirdējis,» atzīst aviācijas eksperts Tālis Linkaits. Proti, visu laiku bijusi runa par pasažieri kā fizisku personu un viņam radītajiem zaudējumiem, bet nu definīcija tiek paplašināta. Viņaprāt, tas paver plašas iespējas trešajām pusēm vērsties pret aviokompānijām. Ja tiešām šāds

lēmums arī tiks piemērots, tas nozīmēs, ka lidsabiedrībām būs jāveido plašākas rezerves šādiem tiesvedības gadījumiem.

Ar savu prejudiciālo nolēmumu ES Tiesa sniegusi Monreālas konvencijas interpretāciju, kas ir būtiska darba devējiem, kuri izmanto lidsabiedrību pakalpojumus kā juridiskas personas, atzīmē J. Jurkāns. Proti, pārvadātājs ir atbildīgs par nodarītajiem zaudējumiem ne tikai atsevišķiem pasažieriem, bet gan lidsabiedrību klientiem kopumā, tostarp darba devējiem, kas sedz izmaksas par savu darbinieku pārvadāšanu. Viņaprāt, šis gan ir bijis vienkāršs juridisks jautājums, bet tā vietā, lai samaksātu, *AirBaltic* menedžments izvēlēties vilkt lietu garumā, jo principiāli nevēlas maksāt.

AirBaltic vēsturē ir bijuši tikai pāris līdzīgi gadījumi, kad tai būtu jāsedz tiesvedībā minētie zaudējumi, jo ir jāpiepildās vairākiem nosacījumiem, norāda kompānijas korporatīvo komunikāciju viceprezidents Jānis Vanags. Uzņēmuma juristi Lietuvas tiesā turpinās pastāvēt uz to, ka *AirBaltic* ir līgums ar pasažieri, nevis darba devēju, kura darbinieki izmantoja lidsabiedrības pakalpojumus. J. Vanags atzīst, ka šis ES Tiesas lēmums, kas esot vien sīks, tehnisks precizējums, gan rada precedentu, taču, viņaprāt, aviokompānijām nekas būtiski nemainīšoties, un nolēmumam nebūs lielas ietekmes uz biznesu kopumā.

Kur vien var

Mūsu dienviņu kaimiņu līdzšinējo praksi dažādās transporta nozares sfērās par gluži brāļīgu grūti nosaukt, jo savas intereses viņi vērtējuši augstāk par Latvijas potenciālajiem zaudējumiem. Te lietuvieši nojauc slietņu ceļu, lai kravas nevarētu nonākt Latvijas ostās, te lika spieķus *Rail Baltica* projektā, jo viņi arī varētu iztikt, ja Eiropas platuma slietņu galapunkts būtu Kauņā.

Nesen Viļņas apgabaltiesa nosprieda, ka *AirBaltic* jāmaksā bankrotējušajai Lietuvas lidsabiedrībai *flyLAL* 16,1 milj. eiro, kas ir kompānijas zaudējumi, ko radījušas lidostas Rīga piešķirtās atlaides *AirBaltic*. Latvijas nacionālā aviokompānija tiesas lēmumu, protams, pārsūdzēs. Savukārt Latvijas Augstākā tiesa, kā DB jau rakstījis, iepriekš neļāva apķīlāt lidostas Rīga un *AirBaltic* īpašumu 57 milj. eiro apmērā par labu *FlyLAL*.

Egons Mudulis